

Kako odgajati tinejdžera

Dragi roditelji, učitelji, vjeroučitelji, odgajatelji!

Život uz tinejdžera zna biti itekako složen. Nudimo vam deset psiholoških savjeta kako biste olakšali suživot njemu, sebi i svojoj obitelji (razredu ili skupini).

1. Sigurno vam je u interesu da u vašoj obitelji (razredu ili skupini) vlada red, mir i rad. Obitelj ili grupa će samo onda dobro funkcionirati, ako se svi članovi u njoj osjećaju prihvaćeno i ravnopravno. Stoga dopustite svom tinejdžeru da sudjeluje u osmišljavanju kućnih ili grupnih pravila. Uravnotežite prava i odgovornosti. Na primjer: vaš tinejdžer smije izaći vikendom, ali vam prije toga mora pomoći oprati suđe i dovršiti domaću zadaću. Ako je on više puta prekršio neko dogovoreno pravilo, sjednite zajedno i ponovno raspravite o tom pravilu.

2. Ako se stalno svađate s tinejdžerom oko iste stvari, umjesto da to još jednom učinite, pokušajte svojim riječima prepričati njegovu verziju događaja. Ovo vam zvuči smiješno? Možda se neka svađa ili nesporazum ponavljaju samo zato jer vi niste dobro shvatili što vam tinejdžer govori. Možda on misli da ga vi ne slušate s dovoljno pozornosti.

3. Nemojte misliti da djetetu za svaki kućni posao trebate davati nagradu. Tinejdžer je dovoljno odrastao da pomaže u kući u kojoj živi i da uz to redovito obavlja školske zadatke. Budete li ga nagrađivali i za one najosnovnije zadatke, smatrat će da zaslužuje nagradu za sve što god učini. Ukažite mu na činjenicu da ni vi ne dobivate nikakvu nagradu za te iste poslove. No nećete pogriješiti ako mu ponekad poklonite neku sitnicu iz zahvalnosti. To neka bude onda kada se u nekom poslu posebno potruđi.

4. Ukoliko namjeravate intervenirati u svađi između dvoje tinejdžera koji istodobno žele istu stvar, pitajte ih najprije zbog čega to zapravo žele. Možda oboje žele sušilo za kosu ili mobitel iako to jednom treba odmah, a drugom tek za sat vremena. Nemojte im nametnuti svoje rješenje: tada će se oboje osjećati uvrijeđeno. Samo ih pokušajte mudro navesti da se oni sami usuglase i dogovore.

5. Ako vam vaš tinejdžer govori da ste nerazumni, dok istodobno i on sam vrlo nelogično reagira, ne bi bilo loše da povremeno zatražite nepristranog posrednika. Onoga trena kad vaše dijete bude moralo svoje zahtjeve izložiti trećoj osobi, postat će razumnije i svi ćete lakše doći do sporazuma. No nemojte to prečesto prakticirati, kako si ne biste potkopali svoj roditeljski autoritet.

6. Nemojte si stalno predbacivati i misliti da je tinejdžerovo loše ponašanje vaša odgojna pogreška. Tinejdžeri prolaze kroz burne hormonalne promjene i posljedično tome kroz brze promjene raspoloženja. Njihov se bijes može u cijelosti „istopiti“ za sat vremena. Nemojte se uzrujavati ako vam dijete u takvu stanju zalupi vratima ili poviče. No dajte mu jasno do znanja da se u vašoj kući ne može ponašati na takav način i da drugi put nećete takvu situaciju tolerirati bez sankcija.

7. Nemojte svoju djecu uspoređivati sa sobom dok ste bili u toj dobi: svi smo različiti. Velika je vjerojatnost da se vaše sjećanje na vaše mladenačke dane uvelike razlikuje od sjećanja vaših roditelja na to vrijeme. Danas se djeca suočavaju s drugačijim pritiscima i zahtjevima. Obitelj, škola i društvo od njih imaju danas drugačija očekivanja, negoli što je bilo u doba vaše mladosti. Imajte razumijevanja za svoju djecu. No razumijevanje ne znači da im trebate dopustiti prelagodan život. To bi im se kasnije u životu itekako moglo osvetiti.

8. Ako vam se razgovor s tinejdžerom svodi na riječi „Da!“, „Ne!“ i „Mrzim te!“, nema ga smisla dalje nastavljati. Nema ničega goreg nego ljutitu djetetu reći: „Smiri se.“ To ste već sigurno pokušavali, zar ne? No mudro je da mu kažete neka se malo odmori pa da ćete o problematičnoj temi raspravljati kasnije. Iako će vam biti teško, nemojte uvredu, ako vam ju dijete uputi u svojoj srdžbi, shvaćati previše osobno. Ipak, svakako mu odlučno i mirno dajte do znanja da se u vašoj obitelji uvrede ne dopuštaju i da ćete ih ubuduće morati sankcionirati.

9. Ako dopustite svom tinejdžeru da sudjeluje u odlukama koje se odnose na vaše kućanstvo, dat ćete mu osjećaj primjerene važnosti i sigurnosti. Time ćete mu pokazati da cijenite njegovo mišljenje. No nemojte mu dopustiti da isključivo on diktira način života u obitelji ili grupi ili da sasvim promijeni neke prijašnje zajedničke odluke. Saslušajte njegove razloge i objasnite mu svaku važniju odluku i promjenu. Kažete li, na primjer, tinejdžeru da se selite iz kvarta ili iz grada u kojem živite, a da on uopće nije vidio tu novu kuću, zasigurno neće biti presretan; mislit će da time odbacujete njegovo mišljenje i da ga smatrate nedoraslim. I opet će se naljuti na vas.

10. Tinejdžeri su odrasli, ali mladi i još nezreli ljudi. Njima nedostaje životnoga iskustva. Upravo tu činjenicu oni doživljavaju veoma bolno. Zato se prema takvim osobama treba odnositi mirno i taktički. Dijete u toj dobi ipak možete pridobiti za svoga saveznika. Za to će vam biti potrebno mnogo ljubavi, strpljenja, mudrosti i lukavosti. Većinu od toga već posjedujete u sebi, samim time što ste odabrani da budete njegov roditelj, učitelj ili odgajatelj.

Vaš trenutni položaj zahtijeva da neprestano budete otvorene duše i fleksibilni u svojim zahtjevima. Morate postati svestrani i stalno ulagati u sebe. Kao prvo, morate se apsolutno usuglasiti u odgojnim stavovima sa svojim bračnim partnerom. Budite spremni svakodnevno se prilagođavati, obrazovati, učiti o psihologiji mladih, promišljati što ih sve zanima.

Zanimajte se s kim vam se dijete druži, upoznajte njegove prijatelje, analizirajte kako oni doista žive u svojoj koži, kako se osjećaju u školi, kako se osjećaju unutar svoje obitelji. U tome će vam sigurno pomoći češći kontakti s djetetovim nastavnicima i pedagozima u školi. Preporučljivi su i susreti i razmjena iskustva s drugim roditeljima koji su u sličnoj situaciji.

Zaključak:

Život uz tinejdžera može svakoga roditelja umoriti, a neke i osvježiti i pomladiti. Ne smijete se sramiti tražiti pomoć sa strane, ukoliko vam je potrebna. To je vaše pravo! Postoje mnoga specijalizirana savjetovališta za odgoj mladih ljudi, prikladne knjige, edukativni materijali na Internetu. Koristite ih!

Na cijelom tom putu čeka vas i jedna opasna zamka. Zove se – vrijeme. Pripazite da vaš tinejdžer ne odraste prije negoli što vi postanete njegov uspješan i djelotvoran roditelj, odgajatelj i – prijatelj.